

Rainbow Rights

Aidosti yhdenvertainen kunta 15.3.2018 Café Köket

Rainbow Rights –hanke on saanut
rahoitusta Euroopan Unionin
perusoikeus-, tasa-arvo- ja
kansalaisuus –ohjelmasta (2014-2020).

Muistiinpanot Krista Nuutinen

Johanna Loukaskorpi

- yhdenvertaisuus hyvinvoinnin läpileikkaavina periaatteina
- suurin syy syrjinnän iloittamasta jättämisestä, eivät usko asian etenemiseen
- Tampere: pitkä historia yv & tasa-arvon toteutumisessa. yhdenvertaisuuden ja mahdollisuuksien kaupunki. 2007 vammaisuuden esteettömyysasiamies, 1. Suomessa
- Tampere esimerkillinen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisessa / strateginen tavoite
 - yv ei päälleliimattu, ylimääräistä tai pakollista
- hyviä konkreettisia käytäntöjä > vaatii yv:n huomioimista, toimeenpanemista ja ajattelemista jokaisen viranhaltijan työssä ja kok kunnan päätöksenteossa
- yv-suunnittelu → maailmaa muutetaan pienin askelin, yksi toimenpide, yksi virkahenkilö kerrallaan. monesti kyse asenteista
- Tre jatkuva yv-koulutus henkilöstölle; esimiehiltä edellytys, mutta kaikki voi suorittaa sen
- Setan kanssa yhteistyö > 8. luokkalaisille Setan koulutus
- kirjastot: kaikille yhdenvertaisesti, myös erityispalveluja
- aidon osallistumisen mahdollisuuksien tarjoaminen > palveluja suunniteltaessa kokemusasiantuntijoiden ääni; vammais-, vanhusneuvostot
- erityisrymiä edustavien neuvostot ei aina tuo aitoa osallisuutta; jos hallinnon tasolla ei tunnusteta erityisryhmien kokemuksia
- erityisryhmien osallisuuden kautta huomataan että kyse konkreettisista teoista

Ennora “Samalle viivalle” Havaintoja kuntien yhdenvertaisuustyöstä

- ikä ja vammaisuus syrjäntäperusteiden ja mitä toimenpiteitä tarvitaan
- seksuaalinen suuntautuminen ja alkuperä ovat nykytilan arvioinnissa tulleet esille/tarvetta, mutta ei toimenpiteitä yhtä paljon

Yhdenvertaisen nuoruuden rakentaminen Helsingissä Tommi Laitio

- kieli ei este osallistumiselle
- nuorisotoimessa uskalletaan herkemmin tuoda esille, jos koetaan epätasa-arvoa
- vaatimustaso nuorisotoimien työpaikalle noussut; tyypillistä myös sosiaalialoilla
- nuorten asema subjektina: maahanmuuttajataustaisten nuorten vaikea päästä työmarkkinoille, käynnistettiin toimintamalli, jossa tarjotaan tuntiöitä sotaveteraanien ja vanhusten kotitöiden avustamisessa; 15000 tuntia viime vuonna > työkokemusta
- nuorisotoimen avustusbudjetista menee viidennes erilaisille maahanmuuttajajärjestöille
- esim. Helsingin somaliyhteisössä Helsingillä hyvä maine ja voivat luottaa

- lainaukset Amartya Sen ja Aristoteles: tärkeää voida hyödyntää omia kykyjään yhteisön hyväksi
- Oodi kirjataivas > kaikilla olisi kyky Helsingissä elää hyvää elämää

kysymyksiä

- johdon sitouttaminen?: kaupungin hierarkisuudesta hyötyä, päällikkövirasto > johtamiskysymyksiä; tiettyyn vaiheeseen asti pitää maanitella, mutta esim. yv-koulutuksen osalta onko esim. pakollista; pitää olla velvoittavuutta; nuoristoimi ei vaikein maasto, toiminnan lähtökohdat hyvin yv-sitoutuminen; kriittinen tarkastelu työstä
- toiminnan tulos? eism. kohdennetut toimenpiteet, tason määrittely ja resurssien määrittely, pystyttekö tekemään mittaristoa?
 - o henkilöstöpuolella selkeät mittarit
 - o laajemmin – nuorten kokemus – esim. kouluterveyskyselyjen kautta > tähän suuntaan pitäisi mennä; pitää myös katsoa sen mukaan ketkä tulevat paikalle; mittaroinnissa parantamista; esim. liikuntapalveluissa mittareita esim. alennuskortit ja mikä heidän osuutensa kuntalaisista
 - kommentti/valtion liikuntaneuvosto: tietovaranto yhdenvertaisuudesta on heikko; kaikilla petrattavaa
 - o Tommi: kunninahimon taso yv-työssä: sukupuolivaikutusten arviointi noussut vakavammin työhön; onko työn resurssit riittävät
- nuorisoneuvosto –nimi?
- aikuisten puolella asennepuutetta – miten voi tutkia ja mitä voi tehdä? > kun on olemassa selkärangassa tulevat työn suunnitteluun automaattisesti:
 - o kouluterveyskysely: Hgin 2. asteen ammatill. koulutuksessa ilmoittaa 40% toistuvaa seks. häirintää; hyvin arkinen kokemus tyttöjen keskuudessa; aikuisten törttöily nuorten suuntaan, syrjivä ja ahdisteleva käytös; puuttumiskynnykseen tulisi vaikuttaa!
- luottamushenkilöiden sitouttaminen yv edistämiseen?
 - o vrt. luottamushenkilöiden velvollisuus vaatia yv-suunnittelun tekemistä
 - o HKI, Tommi: kaupungin strategia-ohjelmassa hyvin yksinkertaiset ja selkeät kirjaukset
 - esim. Pride on tärkeä kaupungille

Toralv Moe

Networks: Rainbow Citites, Eurocitites, Intercultural cities

1. strategy: the message
 - a. to understand how discrimination works, is an issue
 - b. within LGBTI communities lots of avoidance, places, work, hobbies, culture ; because it's unpleasant; discrimination is not happening, because they are not there > getting understanding of that; many other groups experience that same
2. strategy: actions
 - a. inclusion
3. strategy: celebration
 - a. to bring out the topics
 - b. discuss diversity in business, workplaces, nightlife etc.
 - c. part of the history of Oslo to fight for LGBTI rights;
4. guide for equal services

guidance for physical education?: trainers don't have the big picture; go to the teachers first; college of sports have worked with this, but in a small way; surprising when looking the drop outs from the school – mathematics and physical education > this is only about how you feel about your body > it's all the pressures to all kids

hate speech? open hatred? – how do you cope with that, any strategy?: several things tried; counselling groups, new unit in Oslo police – hate crime group; mediation service > people can meet others and also offenders > victims get a sense of justice;

Yhteenveto

TYÖPAJA 1

Seuranta, arviointi, indikaattorit (nostoja alustuksista)

- Yhdenvertaisuustyöllä tavoitellaan muutosta → seurataan tätä muutosta!
- Eri ryhmien osallistuminen tärkeää myös yv-suunnitteluprosessiin liittyvässä seurannassa
- Monipuolista vaikutusarviointia → myös sen osalta mikä ei ole arvioinnissa vielä mukana
- THL:n sote-arvioinnissa yhdenvertaisuus läpileikkaavana arviointikriteerinä sekä omana kriteerinään
- Hyvä muistaa: Indikaattorit yksinkertaistuksia monimutkaisista ilmiöistä
- Indikaattorit kuvaavat sitoutumista, prosesseja ja toiminnan lopputuloksia

Toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnitelman seuranta

- Suunnitelmaa vaikea saada käytännön tasolle; kunnat erilaisia
- Hyvä olla "pakkoa enemmän", myös lainsäädännön tasolta
- Tärkeä saada tietoa kentältä, eri kanavien hyödyntäminen (myös sote)
- Vähemmistöjen ääni kuuluviin → toisinaan "kaivamalla"
- Pohjatyon merkitys; ei korulauseita
- Johdon sitouttaminen → työn merkitys esille
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo vahvemmin viestinnässä esille – käytetään niitä!
- Yhdenvertaisuustyön menestys - "miksi hyvä asia ei mene eteenpäin?" → avain tunnistaa yhdenvertaisuustyön käytännön esteet kunnassa ja pureutua näihin

THL:n sote-arviointiin tietopohjaa eri syrjintäperusteittain

- Pienten kuntien tilanne, erityispiirteet: datapohjaa ei välttämättä ole tai sitä ei voi käyttää → voiko tätä täydentää valtakunnallisella/ maakunnallisella tiedolla?
- Miten ihmisen arki näkyy tilastoissa?
 - Kokemuksellinen hyvintointikysely hyvä käytäntö
- Sähköinen hyvinvointikertomukseen vahvempi ohjaus tasa-arvo ja yhdenvertaisuuskysymysten osalta
- Miten sote-arvioinnissa eri syrjintäperusteet voidaan ja ollaan otettu huomioon?
 - Vrt. nyt "vain prosessi-indikaattoreita"
 - Entä paikalliset erityispiirteet (kielelliset ja kulttuuriset) ja miten näistä viestitään, että tieto menee näille ryhmille perille

Elintasoa tutkivat ihmisoikeusindikaattorit, erityiskysymykset

- Retoriikan vaikutukset: mitä eroa kun puhutaan yhdenvertaisuudesta tai ihmisoikeuksista?

- Toisinaan ihmisoikeuksista puhuminen voisi olla toimivampaa
- Ihmisoikeustoimijat esille
 - Esim. jos opettajista tai sosiaalityöntekijöistä puhuttaisiin ihmisoikeustoimijoina, voimaannuttaisi ihmisiä ja toimijoita
- Kustannusten esille etuominen – vertailtavuutta eri tilanteissa
 - Esim. kuinka paljon syrjäytynyt nuori maksaa vs. lukiokirjojen korvaaminen?

TYÖPAJA 2

- Vantaan yv-suunnitelma: kaupungin arvoissa läpileikkaava toimintatapa, huomioitu myös luottamushenkilöiden rooli tässä työssä (tämä ei jotain mitä tilataan virkahenkilöiltä)
- Viva-hanke: tiedon puute, mistä lähdetään liikkeelle, esim. transihmisten tilanne työelämässä; halu tehdä yv-työsä ei riitä, pitää olla konkreettinen aikataulu ja ajatus kuka vie eteenpäin
- 19.3. julkistaa tasa-arvo pelissä > reilumpi asiakaskohtaaminen
- monimuotoiset perheet: perhettä ei yleensä pidetä syrjintäperusteena, mutta merkitys yksilölle ja miten se määritellään on merkittävä asia; mikä meidän käsitys perheestä on ja miten huomioidaan kuntien palveluissa?; ajatus ja todellisuus voivat olla kaukana toisistaan; n. 200 vastausta / 700 oli sellainen joka oli määritelty ydinperheeksi, kaikki muut vastaukset kuvasi ihan muunlaisia perheitä!; kenen perhe painaa, kun esim. päätetään lomista? voidaanko mennä lainsäädännön ja tesien yli, missä joustoja tarvitaan? ”ei sanomisen sijaan” ”onko jousto mahdollista tehdä?”

Käytännön esimerkkejä

- Maarianhamina: viestintä pohtinut moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta, esim. kuvapankkien materiaalit arvioitu → ei moninainen → resurssoitu uuden aineiston tuottamiseen joka kuvastaa yhteisön moninaisuutta
- Utsjoki: kielen erilaisuus → sukupuolitettut ammattinimikkeet, saamenkielessä ei ole tällaista ongelmaa, nimikkeet ei sukupuolituneita > voisiko näitä tuoda suomeen?
- Oulu: halua myös pohtia vanhuspalveluiden tuottamisessa huomioida sateenkaarisenioireiden tarpeet; vaikka vielä vaikea löytää palveluiden tarjoajia

TYÖPAJA 3

design for all > kunnan tasolla kaikki pystyisi käyttämään palveluita; erityisteemana viestintä

- resurssit tulee osoittaa, pitää arvioida ja mitata; miten rahat käytetään? muuten ei toteudu jos ei kenenkään vastuulla
- tärkeää olla olettamatta yhtään mitään ihmisistä, vältetään stereotypiohin perustuvia oletuksia
- monikanavaista ja sellaisella kielellä että ihmiset ymmärtää (esim. videot, ei pelkkää nettisivutekstiä)
- termit: osallistaminen, kokemusasiantuntijat –termit ongelmallisia; kunnan asukkaiden kuuleminen tärkeää, mutta onko oikea tapa että ”nyt minä osallistan sinut”, mikä johtaisi yv toteutumiseen > tulee olla kokoaikainen prosessi > koko ajan arvioidaan ja suunnitellaan
- kokonaisuuksien ja yksityiskohtien ajattelu, esim. rakennussuunnittelu > kohta kohdalta asiat läpi kokonaisuuksien osalta > aidosti kokonaisvaltaisia suunnitelmia

Kirsi Pimiä

- yv-työ etenee pienin askelin
- käytäntöjen muuttaminen saavutettaviksi, uusista käytännöistä tulee itsestään selvyiksi ajan myötä
- lainsäädännöstä peruste, mutta käytännössä aktiivista edistämistä
- miten viranomaiskentällä?
 - yv-valtuutetun yhteydenotot; selvitetään onko kyse syrjinnästä; voi olla huonoa palvelua, kankeaa säännöstä "no kun meillä on tällainen sääntö" > mutta kaikkia ei voi ja pidä kohdella samalla tavalla
 - hyvä käytännön ratkaisu tilanteisiin
 - taustalla usein tiedon puute, mutta myös ajattelemattomuus
 - yv-työ myös hyvää imagotyötä kunnille
 - tiedontarpeet ja kehittämisen tarpeet erilaiset eri toimialoilla
 - kunnan johdon sitoutuminen tärkeää, mutta ei hyötyä, jos johto miettii keskenään suunnitelmaa, mutta ei sitoudu käytäntöön
 - konsultoidaan erilaisia ryhmiä > kukaan ei voi tietää toisen puolesta, mikä tärkeää
 - tukimateriaaleja
- "yhdenvertaisuustyön airueita", ihmisoikeuksien puolustamisesta voi olla ylpeä > tällä joukolla nyt enemmän tietoa kuin kollegoilla, tiedon jakaminen eteenpäin

Jani Toivola

- miltä maailma ihmiselle näyttää? rohkeutta kohdata uutta, epävarmuutta, pelkoa ja sitä ettei ole vastauksia ja elämä on keskeneräistä
- maailman tutuin ihminen – mitä tänään?
- hereillä toinen toistensa suhteen

3 tarinaa

- koulut; nuorten unelmat ja rohkaudet; oman koulun arvoilmapiiri > voiko jokainen luottaa omaan tarinaan? pitääkö jonkun piilottaa jotain?
 - miten ilmapiiri kiinni yhteisön jäsenistä; jokainen voi tehdä valintoja
 - miltä kaatuminen, nouseminen, näkyvillä oleminen, näkymättömyys tuntuu?
 - lasten ringi > tunnerinki
 - aikuisten ringi > jossain tämän ringin ulkopuolella; aikuiset pelkää haavoittuvaisuutta
 - "mitä jaetumpi tunnekokemus, sen pidemmälle se voi kantaa"
 - voi madaltaa nuoren kynnystä lähestyä; rooleja mitä aikuisyhteisössä luodaan; kohtaaminen
 - yksi ringi: kyse siitä miten koulua johdetaan, joku antanut luvan mennä nuoren lähelle myös tunnetasolla, inhimillisellä tasolla
- henkilökohtainen elämä, isä ja tytär: kahdestaan lapsen alusta; oma hermostuminen; mitä neuvolatyöntekijä ajattelee meidän perhekuviosta?
 - "tarvitsen teidän apua jotta voin auttaa teitä" > ammattilaisuus sitä että pyysi asiakkailta apua
 - "äidin vaisto", rinnalla elämistä, hiljainen tieto, pikemmin "vanhemman vaisto"

Rainbow Rights

- kohdatuksi tuleminen
- nuori mies: 3. sukupuoli –kirjallinen kysymys > nettiuutisiin > nuori mies otti yhteyttä ja kiitti > transprosessissa 7 vuotta, sairaalassa yksin ja peloissaan, piti Toivolan aloitetta tärkeänä; jos sulla on aikaa, tule käymään; Jani kävi vierailemassa; miten yksin ja yhteiskunnan laidalla tämä ihminen? > tarvitsisi kaiken tuen;
 - mitä muut ihmiset huoneessa ajattelee? > turvalliset tilat? oikeus turvalliseen tilaan; missä voin luottaa, ettei se aiheuta reaktiota mitä pitäisi pelätä

The Project Rainbow Rights is supported by the Rights, Equality and Citizenship (REC) Programme of the European Union.

